

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ
Кафедра международных экономических отношений

Аннотация магистерской диссертации

**Формирование зеленой экономики в странах Каспийского региона в
контексте устойчивого развития: научное обоснование и подходы к
реализации**

Кузьмина-Мамедова Елена Сергеевна

Научный руководитель:
Кандидат экономических наук, доцент, Л. Е. Филиппова

Минск, 2023

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Перечень ключевых слов: зеленая экономика, зеленый рост, Каспийский регион, устойчивое развитие, зеленые финансы, возобновляемые источники энергии, зеленая логистика, зеленая таксономия.

Цель работы: изучение теоретических подходов к формированию зеленой экономики в странах Каспийского региона и разработка практических рекомендаций для ее последующего развития.

Для достижения данной цели необходимо решить следующие **задачи**:

1. раскрыть основные подходы к определению концепции зеленой экономики, провести анализ основных показателей, индексов и систем измерения эффективности и степени «озеленения» экономик стран Каспийского региона.
2. выявить характерные особенности стран Каспийского бассейна, потенциально определяющие их возможности для устойчивого развития.
3. проанализировать условия реализации «зеленой» экономики и эколого-инновационной политики в странах Каспийского региона.
4. выделить основные проблемы, возникающие в процессе реализации перехода к экологизации региона.
5. разработать практические рекомендации по использованию природно-ресурсного и социально-экономического потенциала Каспийского региона с целью «озеленения» экономики в контексте устойчивого развития.

Объектом исследования выступает зеленая экономика как глобальная концепция, обуславливающая устойчивое развитие мировой экономики.

Предмет исследования – особенности и проблемы перехода к зеленой экономике в странах Каспийского региона для достижения устойчивого эколого-экономического развития.

Формулировка полученных результатов и их новизна:

Научная новизна исследования заключается в теоретическом обосновании необходимости зеленого перехода стран Каспийского региона, в развитии научных подходов к формированию модели зеленой экономики в контексте принципов устойчивого развития, и комплексном анализе уровня экологизации национальных экономик стран Каспия. Также дано авторское определение понятия «зеленая экономика». К элементам научной новизны можно отнести разработку системы селективных показателей устойчивого развития для адресного проведения комплексной оценки динамики движения стран Каспия в направлении озеленения их экономик с учетом национальных приоритетов.

Практическая значимость: выявленные в процессе исследования проблемы и перспективные направления «зеленого» перехода в

прикаспийских странах позволило разработать практические рекомендации для формирования зеленой экономической модели в странах Каспийского региона. Полученные результаты могут быть использованы для совершенствования стратегий зеленого перехода в сфере ВИЭ, транспортно-логистической и хозяйственных отраслях стран Каспия.

Основные положения и выводы магистерской диссертации были обсуждены на 80-й научно-практической конференции аспирантов, магистрантов и студентов БГУ и нашли отражение в статье «Формирование «зеленой» экономики в странах Каспийского региона в контексте устойчивого развития», которая будет опубликована в сборнике по результатам вышеуказанной конференции ФМО БГУ.

Структура и объем диссертации.

Магистерская диссертация состоит из перечня условных обозначений, символов и терминов, введения, общей характеристики работы, трех глав, заключения, библиографического списка, включающего 195 наименования. Работа изложена на 113 страницах. Объем, занимаемый 14 таблицами, 5 рисунками, 8 Приложениями и списком использованных источников, который составляет 14 страниц.

В первой главе рассмотрены теоретические концепции зеленой экономики, факторы и инструменты ее реализации, а также методология измерения и показатели зеленого роста.

Во второй главе исследована специфика Каспийского региона в контексте устойчивого развития и проанализирована динамика зеленого перехода в анализируемых странах.

Третья глава посвящена изучению проблем развития зеленой экономики в странах Каспия и разработке перспективных направлений дальнейшей трансформации национальных экономик региона.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Пералік ключавых слоў: зялёная эканоміка, зялёны рост, Каспійскі рэгіён, устойлівае развіццё, зялёныя фінансы, аднаўляльныя крыніцы энергіі, зялёная лагістыка, зялёная таксанамя.

Мэта працы: вывучэнне тэарэтычных падыходаў да фармавання зялёнай эканомікі ў краінах Каспійскага рэгіёна і распрацоўка практычных рэкамендацый для яе наступнага развіцця.

Для дасягнення гэтай мэты неабходна вырашыць наступныя **задачы:**

1. раскрыць асноўныя падыходы да вызначэння канцэпцыі зялёнай эканомікі, правесці аналіз асноўных паказчыкаў, індэксаў і сістэм вымярэння эфектыўнасці і ступені "азелянення" эканомік краін Каспійскага рэгіёну.

2. выявіць характэрныя асаблівасці краін Каспійскага басейна, якія патэнцыйна вызначаюць іх магчымасці для ўстойлівага развіцця.

3. прааналізаваць умовы рэалізацыі "зялёнай" эканомікі і экалагічна-інавацыйнай палітыкі ў краінах Каспійскага рэгіёна.

4. вылучыць асноўныя праблемы, якія ўзнікаюць у працэсе рэалізацыі пераходу да экалагізацыі рэгіёну.

5. распрацаваць практычныя рэкамендацыі па выкарыстанні прыродна-рэсурснага і сацыяльна-эканамічнага патэнцыялу Каспійскага рэгіёна з мэтай "азелянення" эканомікі ў кантэксце ўстойлівага развіцця.

Аб'ектам даследавання выступае зялёная эканоміка як глабальная канцэпцыя, якая абумоўлівае ўстойлівае развіццё сусветнай эканомікі.

Прадмет даследавання - асаблівасці і праблемы пераходу да зялёнай эканомікі ў краінах Каспійскага рэгіёну для дасягнення ўстойлівага экалагічна-эканамічнага развіцця.

Фармулёўка атрыманых вынікаў і іх навізна:

Навуковая навізна даследавання заключаецца ў тэарэтычным абгрунтаванні неабходнасці зялёнага пераходу краін Каспійскага рэгіёна і комплексным аналізе ўзроўню экалагізацыі іх нацыянальных эканомік. Таксама дадзена аўтарскае вызначэнне паняцця "зялёная эканоміка".

Да элементаў навуковай навізны можна аднесці распрацоўку сістэмы селектыўных паказчыкаў устойлівага развіцця для адраснага правядзення комплекснай ацэнкі дынамікі руху краін Каспія ў напрамку азелянення іх эканомік з улікам нацыянальных прыярытэтаў.

Практычная значнасць даследавання заключаецца ў тым, што выяўленыя ў працэсе даследавання праблемы і перспектыўныя напрамкі "зялёнага" пераходу і прасоўвання "зялёнага" парадку дня ў прыкаспійскіх краінах былі выкарыстаны для распрацоўкі рэкамендацый па далейшаму фарміраванню зялёнай эканамічнай мадэлі ў краінах Каспійскага рэгіёну, а таксама значнасць вынікаў даследавання звязана з магчымасцю іх выкарыстання для ўдасканалення стратэгий зялёнага пераходу ў сферы ВДЭ, транспартна-лагістычнай і гаспадарчых галінах, а таксама ў сферы зялёных фінансаў краін Каспія.

Асноўныя палажэнні і высновы магістарскай дысертацыі былі абмеркаваны на 80-й навукова-практычнай канферэнцыі аспірантаў, магістрантаў і студэнтаў БДУ і знайшлі адлюстраванне ў артыкуле "Фарміраванне "зьялёнай" эканомікі ў краінах Каспійскага рэгіёну ў кантэксце ўстойлівага развіцця", які будзе апублікаваны ў зборніку па выніках вышэйназванай канферэнцыі ФМА БДУ.

Структура і аб'ём дысертацыі.

Магістарская дысертацыя складаецца з пераліку ўмоўных пазначэнняў, сімвалаў і тэрмінаў, увядзення, агульнай характарыстыкі працы, трох раздзелаў, заключэння, бібліяграфічнага спісу, які ўключае 195 наймення. Праца выкладзена на 113 старонках. Аб'ём, які займае 14 табліц, 5 малюнкаў, 8 Прыкладанняў і спісам выкарыстаных крыніц складае 14 старонак.

У першым раздзеле разгледжаны тэарэтычныя канцэпцыі зьялёнай эканомікі, фактары і інструменты яе рэалізацыі, а таксама метадалогія вымярэння і паказчыкі зьялёнага росту.

У другім раздзеле даследавана спецыфіка Каспійскага рэгіёна ў кантэксце ўстойлівага развіцця і прааналізавана дынаміка зьялёнага пераходу ў якія адносяцца да яго краінах.

Трэці раздзел прысвечаны вывучэнню праблем развіцця зьялёнай эканомікі ў краінах Каспія і распрацоўцы перспектывыўных напрамкаў далейшай трансфармацыі нацыянальных эканомік рэгіёну.

WORK GENERAL CHARECTERSITICS

List of keywords: green economy, green growth, the Caspian region, sustainable development, green finance, renewable energy, green logistics, green taxonomy.

The goal of work: to study theoretical approaches to the formation of green economy in the countries of the Caspian region and to develop practical recommendations for its subsequent development.

In order to achieve this goal it is necessary to solve the following **objectives:**

1. to reveal the main approaches to the definition of the concept of green economy, to analyse the main indicators, indices and systems for measuring the efficiency and degree of "greening" of the economies of the Caspian region countries.

2. identify the characteristics of the Caspian basin countries that potentially determine their opportunities for sustainable development.

3. analyse the conditions for implementing a green economy and eco-innovation policies in Caspian Sea countries.

4. identify the main problems that arise in the process of implementing the transition to a green economy in the region.

5. develop practical recommendations for using the natural resource and socio-economic potential of the Caspian region to green the economy in the context of sustainable development.

The **object** of the study is the green economy as a global concept which determines the sustainable development of the world economy.

The **subject** of the study is the features and problems of the transition to a green economy in the countries of the Caspian region in order to achieve sustainable environmental and economic development.

Formulation of the obtained results and their **novelty:**

The scientific novelty of the study lies in the theoretical justification of the need for green transition of the Caspian region countries and a comprehensive analysis of the level of greening of their national economies. The author's definition of the concept of "green economy" is also given. The elements of scientific novelty include the development of a system of selective indicators of sustainable development for targeted comprehensive assessment of the dynamics of the Caspian countries' movement towards greening their economies, taking into account national priorities.

The practical significance of the study lies in the fact that the problems and promising areas of green transition and promotion of a green agenda in the Caspian countries identified in the course of the study have been used to develop recommendations for the further formation of a green economic model in the

Caspian region, and the significance of the research results is related to the possibility of using them to improve green transition strategies in the RES, transport and logistics and economic sectors, as well as in the development of a comprehensive assessment of the dynamics of the countries of the Caspian region.

The main provisions and conclusions of the master's thesis were discussed at the 80th scientific-practical conference of graduate students, undergraduates and students of BSU and reflected in the article "The formation of a "green" economy in the Caspian region in the context of sustainable development", which will be published in the proceedings of the above-mentioned BSU FMO conference.

Structure and volume of the thesis.

The master's thesis consists of a list of abbreviations and terms, introduction, general description of the work, three chapters, conclusion, bibliographical list including 195 titles. The work is presented on 113 pages. The volume occupied by tables is 14, by figures – 5, 8 appendices and the list of used sources consists of 14 pages.

The first chapter examines theoretical concepts of green economy, factors and tools of its implementation, as well as the methodology of measurement and indicators of green growth.

The second chapter examines some distinctive characteristics of the Caspian region in the context of sustainable development and analyses the dynamics of the green transition in the countries involved.

The third chapter examines the challenges of developing a green economy in the Caspian countries and the development of future directions for the further transformation of national economies in the region.